

**Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського**

Факультет фізичної культури і спорту

Кафедра ТМФК

*Методичні вказівки до навчальної практики
для студентів II курсу*

СТУПІНЬ БАКАЛАВРА

Галузь знань 01 Освіта

Код та найменування спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Освітні програми Фізична культура, спортивно-масова робота та туризм,
Фізична культура та Захист Вітчизни

Миколаїв - 2018

Методичні вказівки до навчальної практики для студентів II курсу освітнього ступеня бакалавр галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Укладачі:

Литвиненко Ольга Михайлівна, доцент, доктор філософії в галузі освіти, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури;

Борецька Наталія Олександрівна, доктор філософії в галузі управління та адміністрування, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури.

Методичні вказівки схвалено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури

Протокол від «6» вересня 2018 року № 2

Завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури _____ (Литвиненко О. М.)

З М І С Т

ВСТУП	4
РОЗДІЛ І. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	5
1.1 Мета та завдання педагогічної практики	5
1.2 Зміст педагогічної практики	7
1.3 Діяльність студента-практиканта	8
1.4. Критерії оцінювання роботи студентів за педагогічну практику	9
1.5 Підготовка документації з практики	12
РОЗДІЛ ІІ. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ПРАКТИКАНТІВ	13
2.1 Індивідуальний план роботи студента	13
2.2 Щоденник проходження педагогічної практики	14
2.3 Плани-конспекти уроків	15
2.4 Педагогічний аналіз уроку фізичної культури	20
2.5 Вимір частоти серцевих скорочень (ЧСС) на уроці. Побудова пульсової кривої уроку.	21
2.6 Організація виховних заходів: виховні справи, спортивно-масові заходи	23
2.7 План роботи і залікова документація з секційної роботи	24
2.8 Психолого-педагогічна характеристика на учня	24
РОЗДІЛ ІІІ. ДОКУМЕНТАЦІЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ	26
3.1 Журнал проходження педагогічної практики	27
3.2 Облік відвідування студентом-практикантом школи	28
3.3 Облік проведення студентом-практикантом уроків ФК	29
3.4 Облік проведення студентом спортивно-масових заходів	30
3.5 Облік проведення студентом виховних заходів	31
3.6 Індивідуальний план роботи студента	32
3.7 Розклад уроків у прикріпленому класі	34
3.8 Розклад дзвінків	34
3.9 Список учнів закріпленого класу	35
3.10 Графік розміщення учнів в класі	36
3.11 Щоденник проходження педагогічної практики	37
3.12 Поурочний календарний робочий план (графічний)	45
3.13 Плани-конспекти проведених уроків	50
3.14. Педагогічний аналіз уроку фізичної культури	81
3.15 Протокол пульсометрії	84
3.16 Календар спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів школи	86
3.17 Журнал обліку роботи секції	89
3.18 План навчально-виховної роботи	93
3.19 План-звіт проведення лекцій (бесід) для учнів	94
3.20 Характеристика на учня	97
3.21 Звіт про проходження педагогічної практики	99
3.22 Атестаційний лист	105
3.23 Звіт методиста	106
Список використаної літератури	107

ВСТУП

Враховуючи сучасні зміни в українському суспільстві: інтеграцією України до європейського та світового співтовариства, висувають якісно нові вимоги до майбутнього фахівця з вищою освітою, ставляться сучасні підвищені вимоги. У Законі України «Про вищу освіту» пріоритетним завданням національної системи освіти є підготовка висококваліфікованого конкурентоспроможного на світовому ринку праці фахівця. Це вимагає від студентів пошуку сучасної інформації, формування високої відповідальності за результати своєї навчальної, наукової та творчої діяльності.

Педагогічна практика виступає органічною складовою єдиного навчально-виховного процесу, психолого-педагогічної та методичної підготовки майбутнього вчителя, органічно пов'язуючи теоретичне навчання студента у ЗВО з його майбутньою самостійною роботою в школі. Створюючи умови, максимально наближені до реальних умов самостійної педагогічної діяльності у школі, педагогічна практика реалізує сприятливі передумови для формування основ професійної майстерності вчителя.

Багаторічні спостереження за студентами показують, що психолого-педагогічні ідеї стають для них переконаннями, правилами, принципами у поєднанні з педагогічною діяльністю. Практика ставить студентам питання, а тому майбутні вчителі фізичної культури у теорії шукають відповіді. Це змушує їх свідомо й творчо вивчати теоретичний матеріал. У процесі педагогічної практики є можливість певною мірою осмислити педагогічні явища і факти, закономірності і принципи навчання і виховання, оволодіти професійними вміннями, досвідом практичної діяльності. Крім того, перехід суспільства на ринкові відносини вимагає формування у студентів педагогічних університетів таких особистісних і професійних якостей, які б дозволили їм без особливих внутрішніх бар'єрів почати трудовий шлях у постійно змінюваних умовах діяльності сучасної школи.

Педагогічна практика створює реальні можливості для формування готовності студентів до проведення навчально-виховної роботи з школярами, потреби здобувати і застосовувати нові теоретичні і методичні знання й одночасно засвоювати передовий педагогічний досвід.

У процесі практики закріплюються й поглиблюються теоретичні знання, що були набуті у вищому навчальному закладі, виробляються професійні вміння й навички, розвиваються творчі здібності, педагогічне мислення, інтенсифікується процес формування професійних особистісних якостей.

Важливого значення набуває розвиток комунікативної культури майбутніх вчителів, формування навичок педагогічної взаємодії та співробітництва.

Багаторічний досвід авторів методичних рекомендацій показав, що майбутні спортивні педагоги не завжди якісно справляються з тими вимогами, які пред'являються до них у період проходження педагогічної практики в умовах освітніх установ. Особливо це простежується в оформленні звітної документації, а саме розробка документів планування, складання конспектів уроків, педагогічний аналіз уроку фізичної культури.

Навчальна практика студентів II курсу регламентується навчальним планом закладу вищої освіти та положенням закладу вищої освіти України. Триває 4 тижні у IV семестрі, проходить в загальноосвітніх і спеціалізованих міських школах I-III ступенів у 1-4 класах.

Для проведення практики обираються базові школи з відповідною матеріально-технічною базою, в яких працюють вчителі фізичної культури з високою професійною підготовкою.

РОЗДІЛ I. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

1.1 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою педагогічної практики для студентів II курсу є: набуття позитивного ставлення до вчительської професії, педагогічних умінь і навичок, розвиток у майбутніх вчителів фізичної культури професійно значущих якостей і психологічних властивостей особистості.

Основними **освітніми завданнями** педагогічної практики є:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань, одержаних студентами в університеті, вміння застосувати їх на практиці у навчально-виховній роботі з учнями;
- навчити студентів спостерігати й аналізувати навчально-виховну роботу, яку проводять з дітьми та підлітками;
- підготувати студентів до проведення уроків різних видів і типів із застосуванням різних методів, що активізують пізнавальну і рухову діяльність учнів;
- навчити студентів основним умінням і навичкам проведення позакласних заходів з військово-патріотичного виховання та фізичного виховання;
- навчити студентів виконувати функції класного керівника, працювати з колективами школярів, проводити індивідуальну виховну роботу з учнями, профорієнтаційну роботу;
- ознайомити з методами і проведенням найпростіших досліджень з теорії та методики фізичного виховання, педагогіки, психології, методики військової підготовки (відповідно до курсової роботи);
- вивчення передового досвіду навчально-виховної та позакласної роботи в школі;
- прищеплення студентам навиків уважного ставлення до охорони здоров'я школярів;
- формування у студентів любові до педагогічної професії, стимулювання прагнення до вивчення спеціальних педагогічних дисциплін з метою підготовки їх до творчого розв'язання завдань виховання і освіти.

Виховні завдання:

1. Сприяння соціальному формуванню особистості.
2. Виховання працелюбності, наполегливості, витримки, сили волі.
3. Набуття позитивного ставлення до професії вчителя.

За підсумками педагогічної практики студент повинен:

знати

1. Завдання та зміст практики.
2. Методику проведення навчально-виховної та позакласної роботи в молодшій школі.
3. Документи планування та звітності з фізичного виховання.

вміти

1. Проводити навчально-виховну та позакласну роботу в школі з фізичного виховання.
2. Оформляти документи планування та звітності з фізичного виховання.

здобути навички:

1. Професійної поведінки.
2. Правильного та своєчасного оформлення документів планування та звітності.
3. Ефективного спілкування у незнайомому колективі.

Під час педагогічної практики у молодшій школі студенти опановують різними педагогічними вміннями:

Організаційні вміння:

- здійснювати підготовку до проведення заходу (оформлення місця, розміщення обладнання, інвентарю тощо);
- вибирати місце керівника під час заняття, подавати команди, розпорядження;
- вибирати методи організації й розміщення учнів;
- організовувати фізкультурно-оздоровчі заходи;
- організовувати спортивно-масові заходи;
- проводити суддівство фізкультурно-спортивних заходів;
- вести облік навчальної, фізкультурно-оздоровчої, спортивно-масової роботи, складати звіт про проведені змагання.

Оціночно-діагностичні:

- оцінювати рівень фізичного розвитку й функціональної підготовленості учнів;
- регулювати й оцінювати параметри фізичного навантаження на заняттях;
- аналізувати проведені заняття та заходи й давати їм оцінку;
- проводити психолого-педагогічні дослідження;
- складати психолого-педагогічну характеристику учня;
- оцінювати результати власної педагогічної діяльності.

Гностичні:

- використовувати в навчальному процесі теоретичні знання щодо фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку;
- аналізувати проблемну педагогічну ситуацію, знаходити нові знання, необхідні для її рішення;
- добувати необхідну інформацію, уміти користуватися науково-методичною літературою;
- вивчати мотиви й інтереси учнів щодо занять фізичною культурою.

Прогностичні:

- прогнозувати результати впливу занять на рівень фізичного розвитку й фізичної підготовленості;
- прогнозувати результати впливу оздоровчих заходів на рівень здоров'я школярів.

Проектувальні:

- складати документи планування навчального процесу фізичного виховання;
- складати документи планування спортивно-масової й фізкультурно-оздоровчої роботи;
- розробляти сценарій і програми фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів;
- визначати мету й завдання фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових, учбово-тренувальних заходів.

Конструктивні:

- застосовувати сучасні методи та прийоми навчання й розвитку учнів відповідно до поставлених завдань заняття;
- визначати помилки при навчанні техніці фізичних вправ і знаходити шляхи щодо їх усунення;
- використовувати різні засоби навчання;
- володіти технікою показу й пояснення фізичних вправ;
- здійснювати лікарсько-педагогічний контроль, профілактику травматизму, стежити за технікою безпеки;
- корегувати власну діяльність залежно від результатів освоєння учнями навчального матеріалу, рекомендацій методиста, учителів фізичної культури;
- організовувати й проводити наукові дослідження із проблем фізичного виховання дітей шкільного віку.

Комунікативні:

- використовувати інформацію про фізичну культуру й спорт як засіб спілкування й контакту на заняттях, при проведенні позакласних виховних і спортивно-масових заходів;
- створювати сприятливу атмосферу у спілкуванні з учителями, із учнями, між учнями;
- повернути до себе співрозмовника, володіти сучасними психологічними технологіями спілкування з учнями, з колегами;
- устанавлювати адекватні взаємини між учителем і учнями;
- володіти образною емоційною мовою;
- умінням вести діалог, дискусію тощо.

1.2 ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Програма педагогічної практики в школі передбачає виконання наступних видів робіт за розділами:

а) Організаційна робота

- Під час проходження педагогічної практики студент-практикант зобов'язаний щоденно відвідувати освітній заклад, у якому проходить практику й перебувати там не менше 6 год. на день.

У перший день практики з 9.00:

- проводиться установча конференція студентів-практикантів у приміщенні МНУ імені В. О. Сухомлинського (факультет фізичної культури та спорту, корпус № 04, ауд. 04.101);

- проводиться інструктаж з техніки безпеки;
- керівник практики від факультету фізичної культури та спорту згідно з наказом оголошує студентам бази практик та керівників від кафедр;
- під керівництвом керівника практики від кафедри студенти знайомляться з місцем практики, дирекцією школи, вчителями з фізичної культури;
- студенти-практиканти вивчають графік роботи місця практики;
- вивчають спортивну базу місця практики;
- складають план роботи практики.

- Надалі студенти працюють згідно затвердженого плану роботи, що включає такі розділи:

- а) Організаційна робота.
- б) Навчально-методична робота
- в) Виховна робота.
- г) Фізкультурно-оздоровча робота
- д) Науково-дослідна робота

- Кожного тижня студенти-практиканти надають керівникові практики щоденник практики, плани-конспекти уроків з фізичної культури та іншу звітну документацію для затвердження.

- Через 3 дня після закінчення практики студенти надають звітну документацію методисту.

- В останній день практики студенти-практиканти звітують про проходження практики на малій педагогічній раді школи, де отримують характеристику затверджену дирекцією школи.

- Через тиждень після закінчення практики проводиться заключна конференція, де підводяться підсумки практики. Кожен студент має можливість висловити свою думку щодо проходження практики та її поліпшення.

б) Навчально-методична робота

- Перегляд і аналіз уроків учителів фізичної культури.
- Відвідування занять, проведених практикантами.

- Розробка річного плану-графіка проходження навчального матеріалу в закріплених класах.
- Розробка поурочно-тематичного плану на 3 (4) чверть для закріплених класів (не менше двох).
- Розробка конспектів уроків фізичної культури в закріплених класах (не менше 12 залікових уроків).
- Проведення уроків фізичної культури у ролі помічника підгрупи (не менш 2 по конспектах провідного викладача).
- Проведення уроків фізичної культури протягом 2 тижнів (не менш 12).
- Оформлення документації з розділу.

в) Виховна робота

- Охорона та зміцнення здоров'я дітей з використанням природних факторів.
- Виховання культурно-гігієнічних навичок.
- Виховання навичок культурної поведінки.
- Ознайомлення з особливостями колективу учнів закріпленого класу.
- Вивчення особливостей організації та методики проведення виховної роботи в закріпленому класі.
- Розробка фізкультурного закладу, який передбачає виховну роботу.
- Участь в організації роботи школярів щодо самообслуговування: чергування, прибирання класного приміщення тощо;
- Участь у всіх формах виховної роботи у закріпленому класі, виконуючи функції класного керівника.
- Проведення 3 лекцій (бесід) у закріпленому класі.
- Оформлення документації з розділу.

г) Фізкультурно-оздоровча робота

- Складання плану позакласної роботи з фізичної культури на період педагогічної практики.
  - Проведення малих форм фізичного виховання в режимі навчального дня.
  - Проведення шкільного змагання.
  - Оформлення документації з розділу.
- #### **д) Науково-дослідна робота**
- Проведення пульсометрії уроку.
  - Проведення дослідження пізнавальних інтересів учнів.
  - Проведення педагогічного аналізу уроку фізичної культури.
  - Аналіз сформованості професійно-педагогічних умінь.
  - Спостереження за учнем закріпленого класу та написання психолого-педагогічної характеристики на нього.
  - Оформлення результатів дослідження.

1.3 ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА

Під час проходження педагогічної практики **студент має право:**

- із всіх питань практики, звертатися до керівників практики від кафедри ТМФК і методиста факультету фізичної культури і спорту з педагогічної практики;
- проявляти ініціативу й творчий підхід до організації й проведення навчально-виховних і оздоровчих заходів;
- самостійного вибору теми, видів і форм виховної й позакласної роботи з фізичної культури;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації практики, а також користуватися бібліотекою, кабінетами й навчально-методичними посібниками, на місцях практики і на факультеті ФКтаС;

- звертатися до деканату факультету ФКтаС за дозволом повторного проходження практики без відриву від навчальних занять, якщо практика не була пройдена з поважної причини (за наданням відповідного документу);

- з моменту виходу студентів на практику, на них поширюються правила охорони праці й внутрішнього трудового розпорядку даної установи.

Обов'язки студента-практиканта під час проходження практики в ЗОШ:

- **суворо дотримуватись «Правил безпеки під час занять фізичною культурою і спортом у школі»;**

- **проводити інструктаж учнів з правил техніки безпеки під час виконання фізичних вправ;**

- сприяти підтримці оптимальної працездатності учнів на заняттях;
- своєчасно виконувати всі види робіт, передбачених програмою практики;
- ретельно готуватися до проведення уроків й позакласних занять, бути прикладом і зразком для учнів в організованості, дисциплінованості, ввічливості, працелюбності;

- при підготовці до уроку або позакласного заходу студент повинен заздалегідь написати план-конспект, який затверджується вчителем фізкультури. У разі його відсутності студент не допускається до проведення уроку або позакласного заходу;

- відповідно до даної програми скласти індивідуальний план роботи на період практики і затвердити його у методиста кафедри, що відповідає за роботу даного студента;

- вести педагогічний щоденник, який відображає результати роботи за вказаними напрямками практики;

- проявляти ініціативу і творчість під час проведення навчально-виховної, позакласної роботи;

- приходити на практику за 15-20 хв. до початку занять й працювати не менше 6 годин у школі, проводити позакласну і виховну роботу за розкладом й планом роботи класу;

- своїм виглядом і поведінкою сприяти формуванню у учнів культури здоров'я;

- суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку школи, охорони праці і протипожежної безпеки;

- за підсумками педагогічної практики своєчасно скласти і подати на перевірку звітну документацію.

Для одержання позитивної диференційованої оцінки студент повинен повністю виконати програму практики й вчасно здати груповому методистові звітну документацію, а також захистити її перед комісією на підсумковій конференції.

Студентам, які не виконали програму практики, отримали негативний відгук про роботу, або незадовільну оцінку при складанні заліку з практики, може бути надана можливість проходження практики повторно за умов, зазначених вищим навчальним закладом. Якщо ж студент повторно отримав негативну оцінку з практики, у комісії вирішується питання про відрахування студента з вищого навчального закладу.

1.4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗА ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ

У підсумковій оцінці за навчальну педагогічну практику враховуються ступінь ефективності проведеної студентом навчально-виховної діяльності, участь у методичній роботі школи, громадська активність студента, його ставлення до педагогічної професії, до дітей, до школи, якість оформлення звітної документації.

Критеріями оцінювання практики виступають:

1. Рівень професійно-педагогічних умінь.

2. Прояв професійно-значущих якостей особистості: дисциплінованість, організованість, доброзичливість, врівноваженість, любов до дітей тощо.
3. Якість виконання усіх завдань практики.
4. Рівень виявлення творчості.
5. Рівень педагогічного аналізу і рефлексії.
6. Якість звітної документації.

Визначення рівня якості педагогічної діяльності студента на початку та в кінці практики

Емпіричний. Вирішує педагогічні задачі і ситуації шляхом спроб і помилок. Отримані знання майже не використовує в роботі. Недостатньо використовує методичну літературу, не відтворює взірця педагога (вихователя, вчителя). Випадково, стихійно підібрані методи і прийоми часто призводять до методичних помилок. Не завжди досягається мета роботи. При виникненні нестандартних, складних ситуацій може використовувати методи «побутового виховання» – окрик, покарання, приниження гідності дитини, «підкуп» тощо. Із значними труднощами з помилками розробляє конспекти.

Репродуктивний. Широко використовує в роботі готові конспекти уроків і розробки. Відчуває значні труднощі при виконанні творчих завдань. Потребує постійної допомоги. Вибір методів переважно буває неправильним або малоефективним. Може добиватися хороших результатів, працюючи за зразком, копіюючи методи і прийоми інших педагогів. З труднощами пристосовується до нових, раптово змінених умов.

Репродуктивно-творчий. У педагогічній роботі користується розробками, але з готових матеріалів комбінує Методичні рекомендації до проведення педагогічної практики 18 новий варіант заняття або іншого виду діяльності. Адаптує їх до визначеного віку і частково до індивідуальних особливостей конкретної групи дітей. При вирішенні нестандартних ситуацій здатний знайти ефективний вихід, переважно використовуючи метод аналогії. Здебільшого строго слідує методичним рекомендаціям і отриманим знанням. Тому творчість переважно виражена у незначній новизні у методах та прийомах. Як правило, це стосується створення сюрпризних моментів, залучення ігрових форм тощо. Робота будується переважно за відпрацьованими стереотипами з внесенням незначних змін. Оригінальних занять та інших видів діяльності, як правило, не проводиться.

Творчо-репродуктивний. Творчо опрацьовує готові розробки з врахуванням віку та індивідуальних особливостей конкретної групи, дітей, певних умов і програмових завдань. Трансформує чужий педагогічний досвід у відповідності зі своїми особливостями. Виявляє прагнення до пошуку нових оригінальних і нестандартних форм, методів, прийомів і засобів педагогічної діяльності. Здатний із незначною допомогою розробляти нову ідею, провести оригінальне заняття, організувати певний вид діяльності. Може знаходити правильний вихід зі складної ситуації.

Творчий. Тісний зв'язок теоретичних знань з великим творчим потенціалом. Здатний самостійно розробити нову ідею, серію оригінальних, методично ефективних за результатами занять та інших видів діяльності. Добре вдаються імпровізації. Легко і швидко знаходить правильні рішення нестандартних педагогічних ситуацій. Здатний розробити нові методи, прийоми тощо. У відповідності з вимогами дня, які сам може побачити, ставити, використовуючи рівень розвитку дітей в різних умовах, постійно прагне до творчого пошуку, професіоналізму. Добре розвинута педагогічна рефлексія. Володіє яскраво вираженим стилем педагогічної діяльності.

Вид підсумкового контролю з навчальної педагогічної практики - **залік**. Оцінювання результатів проходження педагогічної практики залежить від кількості набраних балів:

«Відмінно» (90-100 балів) ставиться, якщо підготовча частина уроку, рухливі ігри чи позакласне заняття проведено на високому науковому і організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв'язувались навчально-

виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив глибоке знання психолого-педагогічної теорії і творчу самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу, при побудові, проведенні й аналізі заняття; виконав у строк і на високому рівні весь запланований обсяг виховної роботи, показав уміння, використовуючи психолого-педагогічну теорію, виявив у роботі самостійність, творчий підхід і педагогічний такт.

«Добре» (80-89) ставиться, якщо підготовча частина уроку, рухливі ігри чи позакласне заняття проведено на високому науковому і організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв'язувались навчально-виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив глибоке знання психолого-педагогічної теорії і творчу самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу, при побудові, проведенні й аналізі заняття, але допускалися незначні помилки у термінології. Весь запланований обсяг виховної роботи, який запланований програмою практики виконано, у строк і на високому рівні, показав уміння, використовуючи психолого-педагогічну теорію, виявив у роботі самостійність, творчий підхід і педагогічний такт, але при виконанні деяких видів виховної роботи припускав незначних помилок.

«Добре» (65-79) ставиться, якщо підготовча частина уроку, рухливі ігри чи позакласне заняття проведено на високому науково-методичному рівні, якщо на ньому успішно розв'язувались навчальні і виховні завдання, але недостатньо ефективно використовувались окремі методичні прийоми активізації учнів, якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії, самостійність у підборі навчального і дидактичного матеріалу, але припустився незначних помилок у побудові і проведенні заняття. Весь запланований обсяг виховної роботи, який запланований програмою практики виконано, у строк і на високому рівні, показав уміння, використовуючи психолого-педагогічну теорію, виявив у роботі самостійність, творчий підхід і педагогічний такт, але при виконанні деяких видів виховної роботи припускав незначних помилок.

«Задовільно» (55-64) ставиться, якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань припускався помилок, недостатньо ефективно застосував психолого-педагогічну теорію, прийоми і методи навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг установити контакт з ними, аналізуючи заняття, не завжди бачив свої помилки і недоліки у проведенні та допускалися помилки у термінології. Виконав програму виховної роботи, але не виявив глибокого знання психолого-педагогічної теорії і вміння застосувати її, припускався помилок у плануванні й проведенні окремих позакласних занять, не враховував у достатній мірі вікових та індивідуальних особливостей учнів.

«Задовільно» (55-64) ставиться, якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань припускався помилок, недостатньо ефективно застосував психолого-педагогічну теорію, прийоми і методи навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг установити контакт з ними, аналізуючи заняття, не бачив свої помилки і недоліки у проведенні та допускалися помилки у термінології. Виконав програму виховної роботи, але не виявив глибокого знання психолого-педагогічної теорії і вміння застосувати її, припускався помилок у плануванні й проведенні окремих позакласних занять, не враховував у достатній мірі вікових і індивідуальних особливостей учнів, не міг чітко проаналізувати проведені заходи та визначити свої помилки.

«Незадовільно» (35-49) ставиться, якщо на занятті не були виконані навчально-виховні завдання, були допущені серйозні помилки під час викладення навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна учнів, якщо студент показав слабкі знання психолого-педагогічної теорії і некритично поставився до своєї роботи. Не виконав програму виховної роботи, показав слабкі знання психолого-педагогічної теорії, невміння

застосувати її для висунення та реалізації виховних завдань, установлювати правильні взаємовідносини з учнями й організувати педагогічно доцільну діяльність.

«Не прийнято» (35-49) ставиться, якщо студент не виконав програми педагогічної практики.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
A	90 - 100	5 (відмінно)	5/відм./ зараховано
B	80 - 89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65 - 79		
D	55 - 64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50 - 54		
FX	35 - 49	2 (незадовільно)	Не зараховано

1.5 ДОКУМЕНТАЦІЯ З ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Під час педагогічної практики у школі студент-практикант готує до захисту наступні документи:

1. Журнал проходження педагогічної практики.
2. Індивідуальний план роботи студента на період проходження практики.
3. Щоденник педагогічної практики.
4. Поурочний календарний робочий план (графічний).
5. Плани-конспекти уроків з фізичної культури – два розгорнутих; усі останні – скорочені.
6. 1 педагогічний аналіз уроку фізичної культури (з протоколом пульсометрії).
7. Календар спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів школи (на III четверть).
8. План роботи і залікову документацію проведення секційної роботи з окремого виду спорту.
9. План навчально-виховної роботи з фізичної культури, складений на одну чверть.
10. План-звіт проведення лекцій (бесід) для учнів закріпленого класу.
11. Психолого-педагогічна характеристика учня.
12. Сценарій виховного заходу (подається на окремому аркуші).
13. Звіт студента про проходження педагогічної практики.
14. Характеристика студента-практиканта підписана директором школи, вчителем фізичної культури, класним керівником закріпленого класу й завірена печаткою школи (подається на окремому аркуші).

РОЗДІЛ II. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО СКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА ВИХОВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Складання документації є одним з основних розділів діяльності студента-практиканта на період педагогічної практики в школі.

Основними документами планування з фізичного виховання є: навчальний план, навчальна програма, план-графік навчального процесу, поурочний календарний (тематичний або графічний) робочий план, розклад занять, плани-конспекти уроків. Усі документи планування логічно і змістовно пов'язані між собою. У цілому реалізація документів планування повинна забезпечити необхідну організацію педагогічного процесу. Тому кожен студент-практикант зобов'язаний познайомитися з цими документами.

Добре поставлена система планування навчальної роботи з фізичної культури в школі сприяє підвищенню якості професійної діяльності студента-практиканта, тому що допомагає правильно поставити й реалізувати завдання на певні періоди навчання й відповідно до них розподілити програмний матеріал; визначити послідовність навчання руховим діям, розвитку фізичних якостей; дозволяє раціонально здійснювати вибір методів навчання, організації, виховання залежно від віку, статі й рівня фізичної підготовленості учнів.

На початку педагогічної практики студенти під керівництвом учителя фізичної культури складають індивідуальний план проходження практики. У плані визначаються конкретні заходи, які повинні бути проведені з усіх розділів програми практики у встановлений термін.

Для того щоб підвищити ефективність освітнього процесу, варто вміти планувати наступні основні документи з предмету «фізична культура»:

1. Загальний план роботи з фізичного виховання.
2. Річний план-графік навчального процесу.
3. Поурочний (тематичний) план на чверть.
4. План-конспект уроку.
5. Щоденник практиканта.

Всі ці документи планування в логічному й змістовному відношеннях зв'язані між собою. Реалізація цих документів повинна забезпечити необхідну організацію, оптимальний вибір засобів і методики педагогічного процесу з даним контингентом учнів.

У сфері фізичної культури вчителями розробляється вся робоча документація з планування виходячи з відправних, офіційних документів - навчального плану освітньої установи й програми з фізичного виховання.

2.1 ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ СТУДЕНТА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ

Цей документ дозволяє оптимально розподіляти, враховувати та контролювати роботу під час проходження всієї практики.

До індивідуального плану студенти включають терміни проведення зборів бригад, виконання завдань з навчальної й позакласної роботи з фізичної культури, роботу з класного керівництва і психолого-педагогічному вивченню учнів, участь у підготовці й проведенні різноманітних заходів тощо.

2.2 ЩОДЕННИК ПРОХОДЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА ПРАКТИКАНТА

Творча робота вчителя можлива лише за умови самостійного критичного відношення до педагогічних фактів і явищ, їхнього педагогічного аналізу, розвитку педагогічної спостережливості вчителя й навичок самоаналізу. Розвитку цих якостей, сприяє ведення педагогічного щоденника, який є засобом педагогічної самоосвіти й самовиховання майбутнього спортивного педагога.

Ведення щоденника допомагає осмисленню студентами своєї педагогічної роботи, формуванню вмінь бачення кожної дитини у взаєминах з товаришами й класом. Студент простежує динаміку розвитку дитячого колективу й особистості школяра. Оволодіває методикою правильної оцінки справ і вчинків дітей і своїх власних умінь аналізувати й оцінювати навчально-виховний процес.

Педагогічний щоденник є документом, що відбиває зміст роботи під час педагогічної практики, ріст педагогічної майстерності. Педагогічний щоденник призначений також для накопичення сучасних методичних матеріалів, які використовуються у роботі школи, де студент проходить практику. Студент повинен фіксувати робочу документацію вчителя, авторські прийоми й методи роботи з учнями, нововведення в області фізичного виховання школярів, різні засоби контролю й іншу корисну для майбутньої професійної діяльності інформацію.

Записи в щоденнику носять навчальний характер. Вони повинні відбивати не тільки фактичні дані, але й аналіз, труднощі, педагогічні висновки й пропозиції для вдосконалювання навчально-виховного процесу й професійної підготовки. Абсолютно недопустимі формальні записи, наприклад: «прийшов до школи», «пішов зі школи», «складав план уроку» тощо.

Для найбільш плідних записів у щоденнику практикантам пропонуються наступні поради:

1. Загальні враження про школу й клас до яких прикріплюється студент для роботи у якості вчителя фізкультури й класного керівника (на основі бесід з керівництвом школи, учителями, класним керівником, учнями, спостережень, вивчення документації тощо).
2. Постановка завдань на наступний тиждень.
3. Записи й аналіз проведеної навчально-виховної роботи для рішення цих завдань. Педагогічна оцінка цієї роботи.
4. У щоденнику повинна знайти відображення робота з фізкультурним активом
5. Індивідуальна робота з учнями й їх батьками.
6. Записи повинні носити діловий характер, систематично відображати обсяг проробленої роботи, труднощі й успіхи в рішенні педагогічних завдань.

2.3 ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ УРОКІВ

Методичні рекомендації щодо проведення уроків фізичної культури у 1-4 класах

Методичні рекомендації щодо складання плану-конспекту

План-конспект уроку є документом планування навчальної роботи, який визначає формування завдань, структуру уроку, а також його зміст, послідовність виконання і дозування вправ, організаційні та методичні вказівки до уроку фізичної культури.

Формування в учнів знань про здоровий спосіб життя, вмінь та навичок щодо самостійних занять фізичними вправами, а також залучення до систематичних занять спортом, іншими видами рухової діяльності – це основні завдання уроків фізичної культури в школі.

Все це обумовлює інструктивно-методичну спрямованість уроків фізичної культури. Важливо, щоб вони дали кожному учню знання і практику щодо тренування організму, долання різних труднощів, привчили до перенесення фізичних навантажень.

Конспект складається на основі календарно-тематичного плану-графіка навчальної роботи і є документом, у якому в певній послідовності представлено хід уроку. Перш ніж скласти конспект, необхідно уточнити й сформулювати завдання, які вирішуються в основній частині уроку.

У процесі уроку вирішуються в єдності 3 групи завдань: **освітні, оздоровчі та виховні**. Завдання повинні бути конкретними, розв'язуваними за один урок і сформульованими в наказовій формі. Під час визначення завдань необхідно враховувати вік, рівень готовності учнів (фізичний, психічний) умови проведення уроку тощо. До кожного уроку рекомендується планувати 3-4 завдання.

Освітні завдання озброюють необхідними знаннями, формують рухові вміння і навички виконувати фізичні вправи, а також застосовувати їх у повсякденному житті, у процесі самовдосконалення. Засвоєння цих знань, умінь і навичок повинно відбуватися не механічним шляхом, а такими способами, які ведуть до розвитку особистості учня.

Наприклад: ознайомити, закріпити, навчити, виробити правильну поставу.

- навчити правильній стійці лижника під час спуску з гори;
- закріпити техніку гальмування «плугом», «напівплугом»;
- визначити рівень розвитку рухових якостей учнів;
- ознайомити з технікою прийому м'яча знизу двома руками на місці;
- удосконалити техніку переходу від розбігу до кидка в метанні малого м'яча;

Оздоровчі завдання спрямовані на підвищення функціональних можливостей учнів, розвиток рухових якостей, зміцнення здоров'я, загартування, формування постави. Формулюючи оздоровчі завдання, необхідно зазначати спрямованість процесу.

Наприклад: сприяти формуванню правильної постави у процесі застосування загально розвивальних вправ; сприяти загартуванню, перевірити правильність побудови стопи.

Виховні завдання запроваджуються в процес усіх занять. Вирішення виховних завдань повинно забезпечити позитивний вплив занять фізичними вправами на розвиток моральних і вольових якостей, єдність фізичного і духовного розвитку особистості учня.

Наприклад: сприяти вихованню взаємодопомоги у грі «Зустрічна естафета»; сприяти вихованню дисциплінованості в процесі виконання стройових вправ; виховувати такі якості як сміливість, охайність, товарицькість; виховувати швидкість реакції рухів стартами з різних вихідних положень.

Підготовча частина уроку вирішує такі завдання: початкова організація учнів, ознайомлення з задачами уроку, психологічний настрій на роботу, поступова функціональна підготовка організму до навантажень, утворення відповідного емоційного стану.

Для проведення підготовчої частини використовуються стройові вправи, гімнастичні шиккування і перешикування, різновиди ходьби з додатковими рухами рук,

короткочасний біг, стрибки, танцювальні вправи, загально-розвиваючі, підготовчі та підвідні вправи, ігри з елементами стрійових вправ.

Зміст підготовчої частини уроку змінюється залежно від місця його проведення, задач уроку, виду уроку, контингенту учнів.

Завдання **основної частини уроку** – дати учням знання, вміння, навички з фізичної культури за шкільною програмою і сприяти розвитку рухових якостей. При цьому застосовують вправи з усіх розділів програми: спочатку іде вивчення нових вправ, а потім повторення і закріплення техніки вивчених раніше вправ. Учням дають 3-4 вправи, з яких 1-2 рухливі ігри, що проводяться наприкінці основної частини. Розвиток рухових якостей таких як сила і витривалість планується проводити в кінці. Перевірка знань, вмінь і навичок учнів відбувається також в основній частині уроку.

У **заключній частині уроку**, яка триває 3-5 хвилин, поступово зменшується фізичне навантаження і організм дітей приводиться у відносно спокійний стан. Підводяться підсумки уроку.

Засобами заклоучної частини уроку є ходьба з різними положеннями рук, повільний біг, танцювальні кроки, вправи на увагу, спокійні ігри, ритмічні глибокі дихальні вправи.

Головними вимогами до сучасного уроку фізичної культури є:

- забезпечення диференційованого та індивідуального підходу до учнів з урахуванням стану їхнього здоров'я, статі, рівня фізичного розвитку та підготовленості;
- тісний зв'язок із попереднім і наступним уроками, тобто кожен урок повинен стати самостійною, проте невід'ємною частиною системи уроків;
- забезпечення оптимізації навчально-виховного процесу із застосуванням елементів інноваційних методів навчання і виховання та здійснення міжпредметних зв'язків;
- забезпечення освітньої, виховної, оздоровчої, розвивальної та інструктивної спрямованості;
- формування в учнів умінь і навичок самостійних занять фізичними вправами;
- використання інтеграційних процесів з іншими предметами та життєвими ситуаціями на уроках фізичної культури;
- дотримання техніки безпеки та особливостей роботи з учнями спеціальної медичної групи.

Під час оцінювання на уроці рекомендуємо:

- здійснювати індивідуальний підхід, тобто створювати для учня такі умови, які відповідають особливостям його розвитку, рівню фізичної підготовленості, стану здоров'я;
- конкретизувати завдання, визначене змістом даного уроку, за яке учня буде оцінено;
- застосовувати гласність оцінки (своєчасно інформувати учня про оцінку з коротким аналізом виконання учнем рухової дії);
- врахувати: особисті досягнення учнів протягом навчального року; ступінь активності учнів на уроках; залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час; участь у спортивних змаганнях усіх рівнів.

Особливості школярів молодших класів (1-4 класи)

Молодші школярі (1-4 класи)	Методичні рекомендації
Анатомо-фізіологічні особливості учнів	
1. У молодшому шкільному віці відбувається інтенсивний розвиток усього організму. Зокрема, щорічне збільшення тіла в довжину становить 3-4 см. Процес окостеніння ще не закінчено, кістки таза остаточно не зрослися, кістки скелета легко піддаються деформації. М'язи та зв'язковий апарат розвинені недостатньо – потрібне велике напруження, м'язів, щоб утримувати хребет у вертикальному положенні. За несприятливих умов створюється загроза його викривлення. Правильну	1. Враховуючи особливості розвитку опорно-рухового апарату, необхідно уникати великих навантажень на хребет, односпрямованого напруження м'язів тулуба, сильних поштовхів і струсів тіла, перенапруження суглобів, зв'язкового апарату та м'язів під час тривалих м'язових напружень. Особливу увагу треба приділяти формуванню правильної постави.

поставу мають лише 20-22% чисельності школярів. Найбільша кількість порушень постави має нестійкий, функціональний характер. Це означає, що постава може бути виправлена за допомогою фізичних вправ.	
2. Відносна маса серця в дітей цього віку (відносно маси тіла) більша, більша вона і у порівнянні зі старшими, просвіти судин також відносно ширші. Частота серцевих скорочень у спокої становить 90-92 поштовхи за хвилину. Через слабкість серцевого м'яза частота серцевих скорочень, навіть за невеликих навантажень, швидко збільшується, але так само швидко повертається до норми.	2. Слід обмежувати обсяг вправ з надмірним обтяженням. Необхідно постійно пам'ятати про шкідливість для серця фізичних навантажень великої інтенсивності
3. Обмін речовин у дітей відбувається швидше у порівнянні з підлітками. Тому відновлювальні процеси після короткочасних вправ також відбуваються швидше. Тривалі інтенсивні навантаження та вправи, які потребують швидкісної витривалості, переносяться дітьми погано, відновний період після їх виконання триває довше.	3. Урок фізичної культури слід будувати таким способом, щоб короткочасні навантаження чергувалися з достатніми інтервалами відпочинку, змінювався характер праці окремих м'язових груп (біг, гімнастичні вправи, ігрова діяльність).
4. Збудження та гальмівні процеси у дітей молодшого шкільного віку легко іррадіюють, "поширюються" по корі головного мозку. Тому виконання нових рухів характеризується більшою скутістю та неточністю у порівнянні зі старшими школярами, їм важко аналізувати рухи.	4. На початкових етапах навчання доцільно більше часу відводити на повільне виконання рухових дій. Краще використовувати цілісний метод навчання і полегшувати виконання за допомогою підвідних вправ.
5. Процеси збудження нервової системи переважають над процесами гальмування. Як наслідок цього – велика рухливість, часте переключення уваги з одного виду діяльності на інший. За таких обставин діти практично не втомні. У той самий час від одноманітних дій, особливо від тривалого сидіння або стояння, вони швидко втомлюються.	5. Однією з головних методичних особливостей є використання великої кількості різноманітних рухових дій та їх часта зміна
6. У дітей швидке, але водночас поверхневе сприйняття навколишнього світу. Вони схоплюють лише зовнішній вигляд, а не зміст.	6. На першому етапі навчання рухових дій – етапі формування уявлення – великого значення набуває якісний показ вправ (близький до ідеального).
7. Функціональні показники нервової системи, незважаючи на порівняно високий ступінь розвитку, ще недостатні. Так, у них нестійке внутрішнє і переважно пізніше гальмування. Тому, не вислухавши пояснень вчителя, діти починають виконувати вправи. Точність деталей рухів при цьому змінюється відгадуванням правильності їх виконання.	7. На всіх етапах навчання найбільш ефективним словесним методом є розповідь (короткий виклад). Під час виконання стройових вправ між попередньою та виконавчою командами має бути більш короткий інтервал.
8. У молодших класах (особливо в першому) домінує образне, конкретне мислення. Лише поступово з віком відбувається перехід від такого виду мислення до абстрактного.	8. У першому класі замість стройових команд використовуються розпорядження та вказівки. При цьому кожна вказівка супроводжується діями та конкретною розповіддю вчителя. Наприклад, замість команд: "Налі-во!" або "Напра-во!" подається команда "Повернутися обличчям до вікна".
9. Учні характерна нестійка увага, вони нетерплячі.	9. Найбільша стійкість уваги у дітей, особливо першого класу, спостерігається під час використання ігрового методу.
10. Молодший шкільний вік – один з найсприятливіших періодів розвитку рухових можливостей.	10. Фізична підготовка у дітей молодших класів повинна проводитися спеціалістами з фізичної культури та спорту.
11. 1-4 класи – відповідальний етап формування людини як особистості. Як правило, діти цього віку відверті, щирі. Найбільше значення для них має авторитет вчителя.	11. Фізичні вправи – ефективний засіб формування навичок правильної поведінки, взаємин, почуття гордості за свій клас. Дітей цього віку слід залучати до активної діяльності як помічників. Характерним у проведенні уроків з фізичної культури є роль вчителя, який виступає не тільки організатором, але також безпосереднім учасником діяльності.
Вікові особливості розвитку сприймання, пам'яті та мислення	
12. Сприймання і пам'ять учнів більше спирається на зорові образи, а не на словесні пояснення, тому після пояснення вони можуть виконувати вправу з помилками	12. Пояснення завжди має супроводжуватися показом. Якщо діти роблять помилки після пояснення, слід виконувати вправу разом з ними,

	коментуючи свої та їх рухи
13. Молодші школярі не вміють аналізувати сприйняття. Вони не бачать деталей, не дають собі часу виділити головне, суттєве у вправі, кидаються виконувати вправу, не переконавшись, що вони сприйняли її правильно	13. Перевіряти правильність розуміння завдання. Для цього слід ставити конкретні запитання: «Що ви маєте зробити спочатку? Як ви це будете робити? Як слід тримати руки, щоб рух був правильним?»
14. Пам'ять у дітей некритична, тому вони не здатні зрозуміти без допомоги учителя, що саме слід запам'ятовувати.	14. Під час розучування руху вказувати спеціально на що саме учням слід звернути увагу
15. Сліди в пам'яті можуть гальмуватися внаслідок сильних емоційних переживань. У результаті дитина може виконувати неправильно рухи, які вже добре вивчила.	15. Не тиснути на дитину емоційно. Дати їй час, щоб вона заспокоїлась, зібралась і спробувала ще раз. Якщо потрібно, повторити рухи разом з дитиною. Демонструвати позитивне ставлення.
Вікові особливості розвитку уваги	
16. В учнів виникає мимовільна увага, тому вони легко відволікаються на сторонні привабливі об'єкти.	16. Подача матеріалу має привертати мимовільну увагу на себе. Для цього мета ріал має бути цікавим, яскравим, новим, наочним.
17. Стійкість довільної уваги невелика (приблизно 10-15 хвилин), тому діти не можуть довго займатися напруженою роботою. Вони або припиняють її роботи, або роблять неякісно.	17. Не затягувати пояснення і показ вправ. Не затягувати виконання вправ більше 10-15 хв. Робити паузи, змінювати види діяльності через кожні 10-15 хв.
18. Здатність розподіляти увагу між об'єктами невисока – діти здатні утримати в полі зору уваги лише 2-3 об'єкти одночасно, тому їм важко запам'ятовувати складні комбінації рухів.	18. Підбирати нескладні вправи. Складні рухи розбивати на окремі елементи і вивчати їх поетапно. Особливу увагу звертати на засвоєння того, як елементи поєднуються в ціле.
19. Учні важко концентруватися на власних думках, тому їм важко аналізувати виконану вправу і самим побачити свої помилки.	19. Вказувати на помилки кожного разу і пояснювати, що саме учень робить неправильно.
Вікові особливості розвитку емоційної сфери школярів	
20. Учні легко збуджуються, найбільш сильні емоції викликає гра, спілкування з однолітками, оцінювання вчителем їх успіхів. У стані збудження погано сприймають інструкції, дисципліна погіршується.	20. – Рухливі групові ігри слід проводити в кінці заняття, тоді надмірне збудження не завадить сприйманню нового матеріалу; - після рухливих ігор слід зробити спокійні вправи на розслаблення і зняття зайвої напруги; - використовувати ритмічну музику, елементи гри і казки, позитивні оцінки, призи, які стимулюють позитивні емоції.
21. Емоції дітей не стійкі, настрої часто змінюються: на тлі життєрадісності виникають короткочасні та бурхливі афекти (гнів, образи).	21. – Заспокоїти учня, якщо він цього потребує (меланхоліка, флегматика), або залишити на самоті (посадити на лаву окремо від інших), поки сам не заспокоїться (холерика); - відволікти учнів від ситуації, яка викликала негативні емоції, переключивши їх на нову цікаву діяльність.
Вікові особливості розвитку волі	
22. Учні 1-3 класу здійснюють вольові дії головним чином за вказівкою вчителя.	22. Слід спеціально заохочувати дитину робити вольові зусилля. Дієвим стимулом в цьому віці є бажання дитини бути хорошою, заслужити прихильність учителя.
23. Високий рівень імпульсивності, яка проявляється у капризності, упертості, нездатності подолати спокусу відволіктись і розважитись.	23. Слід проявляти вимогливість, але без надмірної сировості і жорсткості. Авторитет учителя для учня молодших класів поки що достатньо вагомий, тому діти природно схильні слухатись, коли до них звертаються в серйозному діловому тоні. У складних випадках (дитина ніяк не вгамовується або проявляє впертість) вчитель може використати наступний прийом: 1) висловити своє розуміння бажання дитини («я розумію, що тобі хочеться розважатись і не хочеться виконувати вправу»); 2) пояснити, чому вчитель не може дозволити це зробити («але ти в школі, а не дома, тут всі діти мають слідувати правилам дисципліни»);

	3) запропонувати компроміс, щоб пом'якшити ситуацію («пізніше буде гра і ти зможеш побігати разом з усіма досхочу»).
24. Наполегливість в діяльності слабка – як тільки трапляються труднощі, дитина кидає діяльність, не доводить її до кінця.	24. Хвалити і заохочувати за докладання зусиль і доведення справи до кінця, навіть якщо виконання було з помилками.
Вікові особливості самооцінки учнів	
25. Самооцінка залежить від оцінки вчителя. Сама дитина мало усвідомлює свої якості та здібності і не здатна правильно оцінювати себе, тому її самооцінка часто не відповідає дійсності – вона або завищена або занижена. Завищена самооцінка приводить до зазнайства, легковажності, несерйозного ставлення до навчання. Занижена – до невпевненості в собі, пасивності, небажання здійснювати зусилля.	25. Щоб сформувати у дитини адекватну самооцінку, слід навчити дитину аналізувати свої можливості, поведінку і якості характеру. Дитина має навчитись відповідати сама на запитання: 1) «Чого я навчився сьогодні на уроці? Що у мене вже виходить добре, а що поки що не дуже виходить?»; 2) «Які хороші якості у мене вже є, а яких ще немає? За яку поведінку сьогодні я сам себе міг би похвалити /засудити?».
26. Самооцінка нестійка, тобто постійно змінюється в залежності від того, чи похвалили дитину, чи зробили їй зауваження. Серія позитивних оцінок може привести до завищеної самооцінки, а серія негативних оцінок до заниженої.	26. Слід уважно слідкувати за тим, щоб серія позитивних або негативних оцінок не привела до формування неадекватної самооцінки. Учні, які схильні переоцінити себе, слід контролювати суворіше, ігнорувати їх незадоволеність оцінками, які нижче, ніж вони розраховували, хвалити лише за справді видатні заслуги, а помилки відмічати завжди. Учні, які схильні недооцінити себе, слід підбадьорювати, а не акцентувати увагу на помилках, і навпаки, хвалити за найменший успіх.

2.4 ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УРОКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Методичні рекомендації щодо складання педагогічного аналізу уроку фізичної культури

Педагогічний аналіз уроку доцільно проводити за схемою:

I. Оцінка конспекту уроку фізичної культури.

- 1.1. Завдання уроку.
- 1.2. Відповідність матеріалу уроку поставленим завданням: умовам в яких проводиться урок.
- 1.3. Розподіл часу по частинах уроку: на окремі види вправ.
- 1.4. Дозування вправ.
- 1.5. Місце даного уроку в системі уроків.
- 1.6. Забезпечення різносторонньої фізичної підготовки в матеріалах уроку.

II. Оцінка проведення уроку фізичної культури.

- 2.1. Організація і дисципліна учнів на уроці:
  - вхід в спортзал, початок уроку, вихід із спортзалу;
  - виконання вказівок вчителя;
  - рівень дисципліни учнів, відношення учнів до змісту уроку (свідоме, під тиском вчителя);
  - виконання в процесі уроку завдань виховного характеру;
  - самостійна робота учнів з навчальним матеріалом.
- 2.2. Зміст і методика роботи:
  - впровадження методів і методичних прийомів для збільшення щільності уроку;
  - використання дидактичних принципів під час проведення уроку;
  - роль дитячого фізкультурного активу в проведенні уроку, оцінка підготовленості активу.
- 2.3. Конкретний результат уроку:
  - зацікавленість учнів до уроку;
  - засвоєння учнями конкретних знань, вмінь, навичок;

- опитування учнів попереднього матеріалу;
- достатність чи не достатність навантаження на уроці.

III. Аналіз поведінки вчителя на уроці.

- 3.1. Виховна робота вчителя під час уроку.
- 3.2. Форма звертання до учнів - м'яка, різка, груба, спокійна; культура мови.
- 3.3. Проведення уроку: впевнене, бадьоре чи в'яле.
- 3.4. Культура поведінки вчителя.
- 3.6. Вирішення вчителем навчальних, виховних, оздоровчих завдань.
- 3.7. Організаційні навички вчителя.
- 3.8. Комунікативні навички вчителя.

IV. Орієнтовний план оцінки організації та проведення рухливої гри.

- 4.1. Підготовка вчителя до проведення гри.
- 4.2. Пояснення вчителем змісту гри та правил.
- 4.3. Розміщення вчителем гравців.
- 4.4. Вибір вчителем ведучого і розподіл гравців на команди.
- 4.5. Участь вчителя в грі (організатор, суддя, безпосередня участь в якості гравця).
- 4.6. Тривалість гри, її закінчення та підведення вчителем підсумків гри.

V. Оцінка умов і обставин проведення уроку фізичної культури:

- місце занять;
- обладнання та інвентар, якість і кількість, технічний стан;
- одяг учнів і вчителя;
- гігієнічні умови.

VI. Висновки і пропозиції. (Висновки і пропозиції повинні висвітлювати всі сторони уроку).

2.5 ВИМІР ЧАСТОТИ СЕРЦЕВИХ СКОРОЧЕНЬ (ЧСС) НА УРОЦІ. ПОБУДОВА ПУЛЬСОВОЇ КРИВОЇ УРОКУ

Перенесення фізичного навантаження на уроці фізичної культури кожним учнем пов'язана, у першу чергу з реакцією серцево-судинної й дихальної систем організму. У зв'язку з великою кількістю хворих дітей актуальним і поширеним стало вимірювання ЧСС під час виконання фізичних вправ. Спостереження за пульсометрією під час виконання вправ на уроках дозволяють виявити динаміку навантаження, її відповідність віковим і індивідуальним особливостям, оцінити знання вчителя про основні фізіологічні закономірності керування станом учня в рамках окремого заняття.

Спостереження проводяться за одним учнем класу. Обраного учня необхідно попередити про його роль на даному занятті в якості спостережуваного. Для проведення пульсометрії варто підготувати секундомір і протокол для запису даних вимірів.

Протягом заняття виміри робляться не рідше чим через кожні 3 хвилини. Усього в процесі проведення пульсометрії, з урахуванням особливостей змісту й організації роботи учнів, може бути взято 20 і навіть більше проб. Частота серцевих скорочень визначається підрахунком кількості пульсових ударів за 10 секунд на лівій руці випробуваного загальноприйнятим способом: накладанням двох пальців на зап'ястя лівої руки в основі великого пальця. Процедура виміру пульсу не повинна порушувати хід заняття й відволікати увагу інших учнів. Перша проба пульсу береться до початку заняття в стані спокою випробуваного. Потім відразу після дзвінка, що буде відповідати «0» хвилині виміру пульсу на занятті. У підготовчій частині доцільно брати 4-6 проб пульсу після виконання різних видів діяльності (різновидів ходьби, бігу, першої, четвертої й останньої загально розвиваючої вправи). В основній частині уроку рекомендується робити від 6 до 20 вимірів до й після кожної зміни діяльності, у заключній частині 2-4 виміру після перешикування на заключну частину, вправ на відновлення. Кількість вимірів буде

залежати від змісту заняття і його організації. Після слів викладача «заняття закінчено» робиться передостанній вимір ЧСС, що відповідає останній хвилині уроку. Остання проба береться через 5 хвилин після закінчення уроку.

Фізіологічна крива фізичного навантаження являє собою графічне зображення реакцій провідних показників функціонального стану організму (частота серцевих скорочень, артеріальний тиск, частота дихання тощо) у відповідь на фізичне навантаження. **В умовах правильної побудови уроку фізіологічна крива повинна мати двовершинну параболоподібну форму**, причому після вступної частини уроку рівень фізіологічних показників, як правило, повинен збільшуватися на 15–20%, після періоду формування рухових навичок основної частини – на 50–60%, після рухливої гри – на 70–90%, після заключної частини – на 5–10%, що свідчить про наявність тренувального ефекту та через 2–3 хвилини після закінчення уроку має повертатися до рівня вихідних значень (рис.1).

За фізіологічною кривою визначається середній пульс (за період) за урок і зона інтенсивності роботи.

- Менше 130 уд/хв.. - робота виконується без зусиль
- 130-150 уд/хв.. - зона помірної інтенсивності
- 150-180 уд/хв.. - зона великої інтенсивності
- понад 180 уд/хв.. - зона максимальної інтенсивності.

Для визначення середнього пульсу, складаються всі показники, а потім це число ділиться на кількість проб.

Рис. 1. Структура та фізіологічна крива фізичного навантаження на уроці фізичної культури

(1 – вступна частина; 2 – підготовча частина; 3 – основна частина; 4 – заключна частина; а – період навчання основним руховим навичкам; б – період рухливої гри)

При описі й оцінці навантаження, необхідно відобразити її відповідність віку й підготовленості учня, завданням, змісту й організації кожної частини заняття, вимогам до побудови заняття (поступового наростання навантаження в підготовчій частині, її стабілізації в основній і зниженням у заключній частинах). Наприкінці аналізу необхідно дати загальний висновок про доцільність і ефективність підібраного навантаження. Указати помилки викладача при нормуванні навантаження на різних частинах заняття й пояснити причини даних помилок, дати рекомендації з їхнього усунення.

2.6 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ: ВИХОВНІ СПРАВИ, СПОРТИВНО-МАСОВІ ЗАХОДИ

Методичні рекомендації

В даний час у практиці роботи з молодшими школярами склалися і широко застосовуються позаурочні, позашкільні та індивідуальні форми занять фізичними вправами. Вони спрямовані на вирішення таких завдань:

- зміцнення здоров'я;
- сприяння правильному фізичному розвитку і загартовуванню школярів;
- формування і впровадження в школярів природних рухових навичок і вмінь;
- сприяння вихованню рухових якостей, формування правильної постави;
- виховання морально-вольових якостей;
- формування навиків культури поведінки;
- прищеплення учням гігієнічних знань і навичок;
- виховання в учнів стійкого інтересу і звички до систематичних занять фізичною культурою і спортом.

Позаурочні форми занять фізичними вправами проводяться як в режимі учбового, так і в режимі подовженого дня школи, а також у вільний час.

До основних форм занять в режимі учбового дня відносяться:

- гімнастика до занять;
- фізкультурні хвилини і фізкультурні паузи;
- години здоров'я;
- фізичні вправи і рухливі ігри під час великих (подовжених) перерв і в режимі подовженого дня

Позакласна робота з фізичного виховання в школі здійснюється проведенням наступних форм:

- секції за видами спорту;
- групи загальної фізичної підготовки (ЗФП);
- некласифікаційні змагання;
- фізкультурно-художні свята та спортивно-художні ранки;
- дні здоров'я.

До позашкільних форм занять відносяться:

- фізичне виховання за місцем проживання;
- фізичне виховання в таборах відпочинку;
- індивідуальні самостійні заняття фізичними вправами

До індивідуальних форм занять відносяться:

- індивідуальна гігієнічна гімнастика (зарядка);
- виконання домашніх завдань;
- індивідуальні тренування;

Однак слід підкреслити і той факт, що усунення хоч би однієї з форм занять призведе до порушення безперервності педагогічного процесу, до неможливості забезпечити вирішення всіх завдань фізичного виховання, тому що кожна форма занять вирішує загальні і часткові завдання.

Розумне співставлення урочних, позаурочних і позашкільних форм занять дає можливість учителю повноцінно вирішувати завдання фізичного виховання й ефективно сприяє впровадженню їх в повсякденний побут.

2.7 ПЛАН РОБОТИ І ЗАЛКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ З СЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ

Документи планування та обліку роботи шкільних спортивних секцій.

Крім проведення секційних занять, студенти-практиканти можуть проводити заняття в гуртках фізичної культури. Гуртки об'єднують учнів 1-4 класів. Заняття проводяться 1-2 рази в тиждень, тривалістю до 45 - 60 хвилин.

У спортивних секціях із загальної фізичної підготовки чи певного виду спорту займаються учні 5-11 класів, розподілених за станом здоров'я до основної і підготовчої груп. Заняття проводяться 2 рази в тиждень, тривалістю 60 хвилин.

На основі річного навчального плану роботи секції (наприклад, із спортивної гімнастики) враховується розподіл кількості годин на такі розділи: теорія, практика (ЗФП, СФП, спеціалізація). Складається графік розподілу навчального матеріалу роботи секції на навчальний рік та на кожен чверть.

2.8 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА УЧНЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ І НАПИСАННЯ ЙОГО ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1. З першого дня педагогічної практики студент, проконсультувавшись з класним керівником, обирає одного учня для написання психолого-педагогічної характеристики.
2. Вивчення особистості учня, його вікових та індивідуально-психологічних особливостей починається з першого дня перебування студента в школі і закінчується в передостанній день педагогічної практики.
3. Вивчення особистості учня здійснюється за допомогою наступних методів:
  - об'єктивне спостереження (у школі, на уроках, під час позакласної роботи, в інших місцях);
  - бесіда (з учнем, з класним керівником, з учителями-предметниками, з шкільним лікарем, з батьками);
  - аналіз результатів діяльності учня (письмові роботи, малюнки і т. п.)
  - природний експеримент (створення відповідних обставин в школі, під час позакласних занять тощо).
4. Вивчати особистість учня потрібно тактовно, так, щоб він цього не помітив.
5. На першому тижні педпрактики учня рекомендується вивчати тільки за допомогою методу об'єктивного спостереження і тільки в школі. Пізніше потрібно підключати інші методи. Такої послідовності вивчення потрібно дотримуватися для того, щоб студент самостійно міг зібрати певні факти про учня, що стали б для нього вихідними й опірними при написанні психолого-педагогічної характеристики.
6. Зібраний матеріал допоможе з першого тижня педпрактики створити собі певне уявлення про особистість учня. Це уявлення (воно ж буде робочою гіпотезою) в процесі дальшого вивчення учня уточнюється, розширюється, інколи може докорінно змінюватися.
7. Отримані матеріали потрібно систематично аналізувати, наслідки аналізу слід порівнювати з наступними спостереженнями, шукати типові, істотні риси особистості учня.

8. Написання характеристики потрібно планувати так, щоб уже за 3-4 дні до закінчення педпрактики мати її в чорновому вигляді.
9. Під час педпрактики студент не тільки пасивний спостерігач, він впливає на формування особистості учня, виховує його.
10. Важливо уникати неправомірних узагальнень, що принижують гідність дитини і стають причиною “навішування ярликів”.
11. Характеристику має прочитати і підписати класний керівник того класу, в якому навчається учень.

Орієнтовна схема вивчення особистості учня та написання його психолого-педагогічної характеристики

1. Загальні відомості про школяра (вік, клас, стан здоров'я).
2. Спрямованість особистості (особиста, громадська чи ділова). Потреби і інтереси. Погляди і переконання. Свідомість і поведінка. Прагнення, мрії, ідеали.
3. Здібності і нахили (загальні й специфічні).
4. Темперамент (сила, урівноваженість і мобільність нервових процесів; динаміка психічної діяльності).
5. Характер (риса у ставленні до інших людей: доброта, чесність, принциповість і т.д. Риса у ставленні до класу і школи: боротьба за честь класу, солідарність, переживання успіхів і невдач класу і школи. Ставлення до праці і навчання, наполегливість, активність, сумлінність, дисциплінованість, працелюбність. Інші індивідуальні позитивні і (якщо є) негативні риси).
6. Емоційно-вольова сфера (розвиненість почуттів, моральних якостей, інтелекту, цілеспрямованість, наполегливість, рішучість, самостійність, витримка, сміливість та ін. позитивні, а також негативні (якщо є) властивості).
7. Самооцінка (завищена, адекватна), вимогливість до себе, самокритичність і її дієвість, ставлення до самовиховання.
8. Пізнавальна діяльність (особливості сприйняття, спостережливість, якість пам'яті, співвідношення творчого і репродуктивного мислення, розвиненість уяви, послідовність і доказовість мислення, співвідношення образного і абстрактного мислення, швидкість мислення, його критичність, розвиненість мовлення, лексичний запас, якість писемної мови).
9. Навчання і праця (ставлення до навчання, успішність і дисциплінованість, сформованість пізнавальних умінь і навичок, ставлення до праці, якість трудових навичок, професійна орієнтація, вибір професії).
10. Місце у колективі: співробітництво, товариськість, дружелюбність, авторитет у колективі, ставлення до порушень поведінки у колективі.
11. Умови сімейного виховання (культурно-побутові і матеріальні умови у родині, взаємини у ній, ставлення учня до своєї родини, піклування родини про навчання і виховання даного школяра).
12. Педагогічні висновки. Рекомендації щодо можливих заходів корекції у виховній роботі з даним учнем з боку учителів, класного колективу і самого школяра.

РОЗДІЛ III. ДОКУМЕНТАЦІЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського
Факультет фізичної культури та спорту

ДОКУМЕНТАЦІЯ

з проходження навчальної педагогічної практики

термін практики з _____ по _____ 20__ р.

місце проходження практики _____

_____

студент _____ II курсу _____ групи

спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

_____ (П.І.Б.)

м. Миколаїв - 2018

3.1 ЖУРНАЛ проходження педагогічної практики

у період з _____ по _____ 20__ р.

студент _____ II курсу _____ групи

факультету фізичної культури та спорту

_____ (П.І.Б.)

Школа № _____

Адреса школи

_____

П.І.Б. директора школи

_____

П.І.Б. вчителя фізичної культури

_____

П.І.Б. класного керівника закріпленого класу

_____

П.І.Б. методиста з педагогіки

_____

П.І.Б. методиста з гігієни

_____

П.І.Б. методиста з фаху

3.2 Облік відвідування студентом-практикантом школи

Прізвище, ім'я, по батькові студента	Дата																											
	Відмітка про прибуття на практику																											
Підпис вчителя ФК																												
Підпис методиста																												

3.3 Облік проведення студентом-практикантом уроків ФК

№ п/п	Дата	Клас	Тема уроку	Оцінка	Підписи	
					вчителя	методиста

Пор. №	Зміст роботи	Дата виконання	Відмітка про виконання
III. Фізкультурно-оздоровча робота			
IV. Науково-дослідна робота			

3.7 Розклад уроків у прикріпленому _____ класі

Дні тижня	уроки						
	1	2	3	4	5	6	7
Понеділок							
Вівторок							
Середа							
Четвер							
П'ятниця							
Субота							

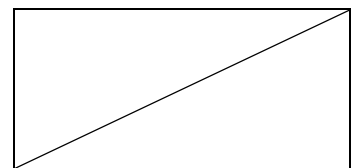
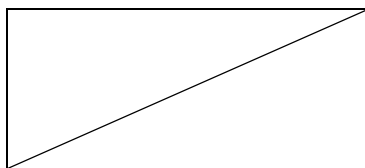
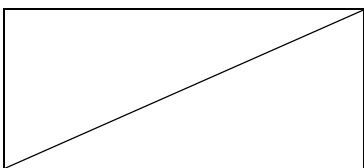
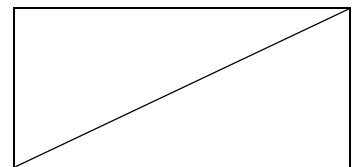
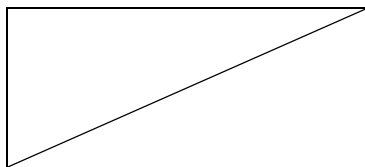
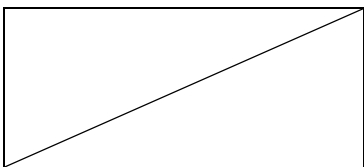
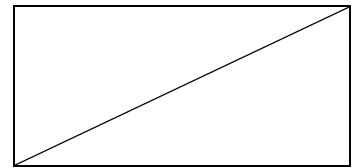
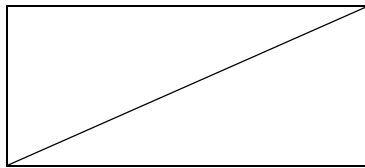
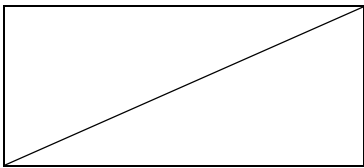
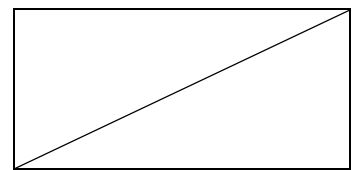
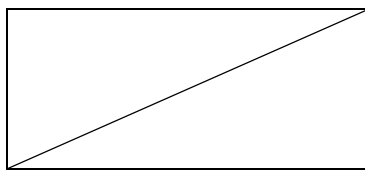
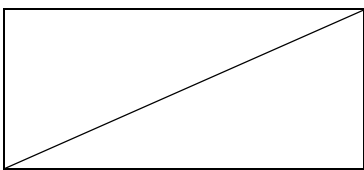
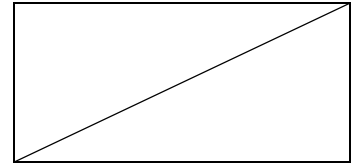
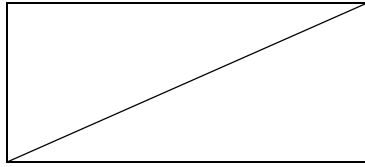
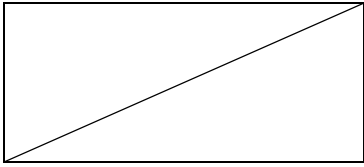
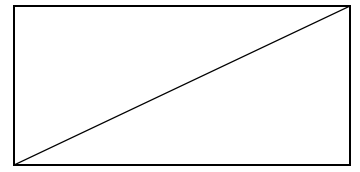
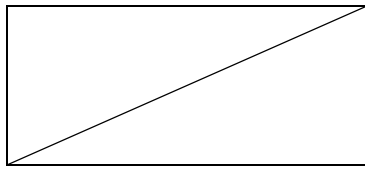
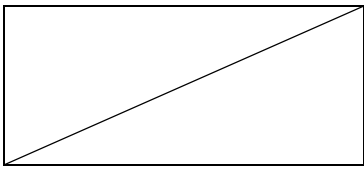
3.8 Розклад дзвінків

Перша зміна			Друга зміна		
№ уроку	початок уроку	кінець уроку	№ уроку	початок уроку	кінець уроку
1			1		
2			2		
3			3		
4			4		
5			5		
6			6		
7			7		

3.9 Список учнів закріпленого класу

№ п/п	Прізвище, ім'я по батькові	Рік народження	Домашня адреса
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			
33			
34			
35			

3.10 ГРАФІК РОЗМІЩЕННЯ УЧНІВ В КЛАСІ

3.12 Поурочний календарний робочий план (графічний)

Завдання:

1. _____
2. _____
3. _____

Контрольні нормативи, вимоги:

1. _____
2. _____
3. _____

Під час складання поурочного календарного робочого плану використовувати: +; - ; або **О** – ознайомити; **Н** – навчити; **З** – закріпити; **У** – удосконалити; **К** – контроль.

Зміст	Уроки																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1. Теоретичні відомості																									
Зміст	Уроки																								

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
II. Спеціальна фізична п-ка																								

Зміст	Уроки																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
III. Техніко-тактична п-ка																									

Зміст	Уроки																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
IV. Домашнє завдання																									

Зміст	Уроки																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
V. Орієнтовні навчальні нормативи																									

3.13 ПЛАНИ-КОНСПЕКТИ ПРОВЕДЕНИХ УРОКІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 1 (розгорнутий конспект)

уроку з _____
для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____
_____
_____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозування	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	2	3	4

1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 2 (розгорнутий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 3 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 4 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 5 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 6 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 7 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 8 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 9 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 10 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 11 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

ЗАТВЕРДЖУЮ

Вчитель ФК

_____ (підпис)

« ____ » _____ 20__ р.

План-конспект № 12 (короткий конспект)

уроку з _____

для учнів _____ класу

Завдання уроку:

1. _____

2. _____

3. _____

Дата проведення « ____ » _____ 20__ року

Місце проведення _____

Кількість учнів _____

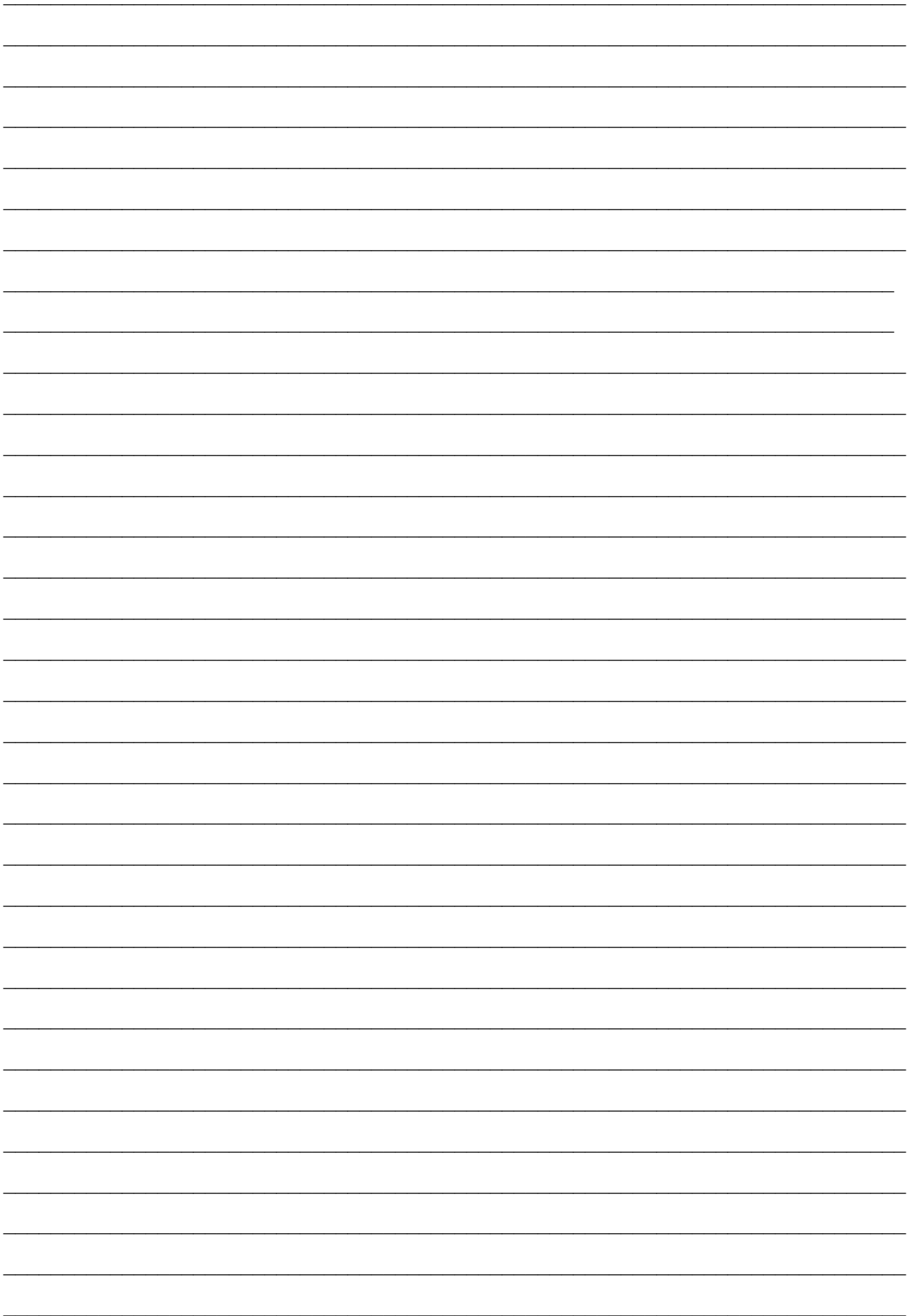
Інвентар _____

частини уроку	Зміст уроку	Дозу- вання	Організаційно-методичні вказівки
1	2	3	4

1	2	3	4

3.15. ПРОТОКОЛ ПУЛЬСОМЕТРІЇ

уроку № _____ з фізичної культури для учнів _____ класу

Дата проведення: _____

Час проведення: _____

Місце проведення: _____

П.І. учня: _____

Проводить заняття: _____

Проводить пульсометрію _____

Обладнання: _____

Завдання уроку:

_____

_____

_____

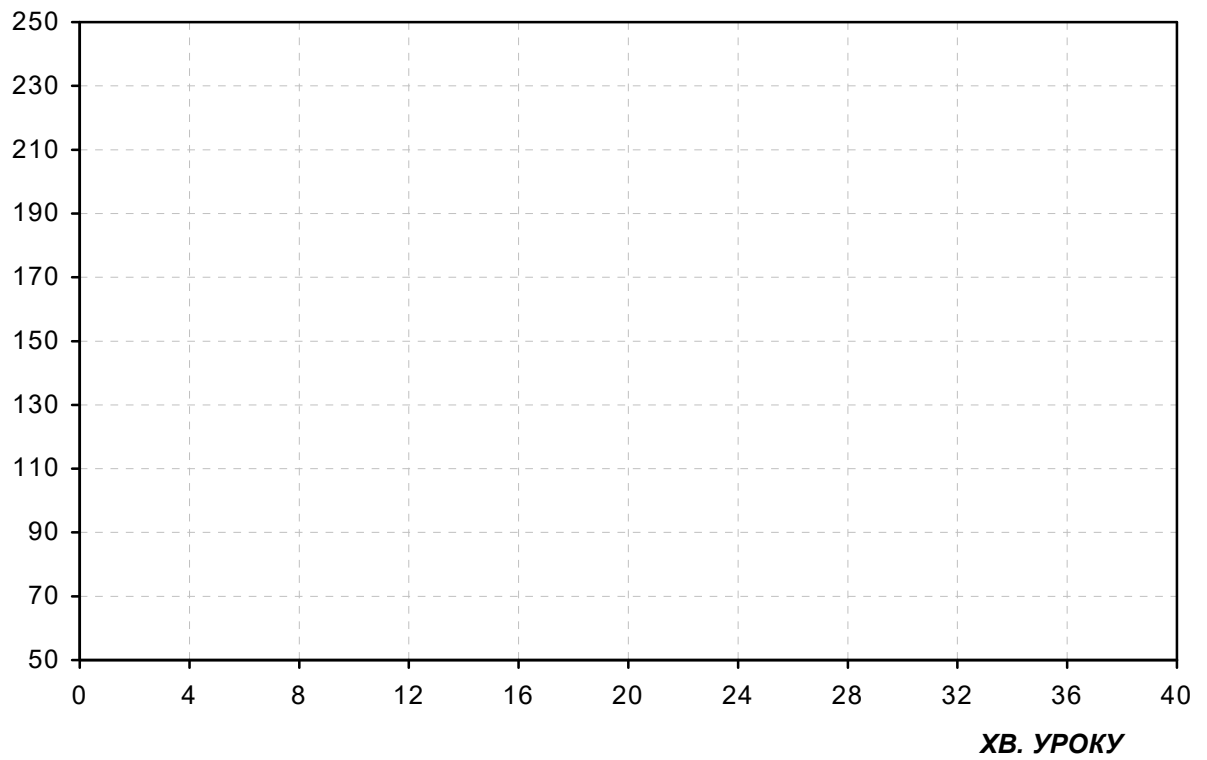
_____

_____

№	Вид діяльності	час	ЧСС	
			за 10 сек.	за 1 хв.
I.	ПІДГОТОВЧА ЧАСТИНА			
II.	ОСНОВНА ЧАСТИНА			
III.	ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА			

ПУЛЬСОГРАМА

УД./ХВ.

Висновок:

**3.16 Календар спортивно-масових і
фізкультурно-оздоровчих заходів школи**

№ _____ на 20____ / 20____ навчальний рік

№	Назва змагань	Час та місце проведення	Кількість учасників	Відповідальні
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

№	Назва змагань	Час та місце проведення	Кількість учасників	Відповідальні
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				

Робочий план

Дні тренування	Зміст тренування	Дата проведення	Примітка

3.17 ЖУРНАЛ обліку роботи секції з _____

Загальні відомості про учнів

№ п/п	Прізвище та ініціали	Рік народження	Клас	Мед. огляд	Спорт. розряд	Домашня адреса	Примітка
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							

Облік спортивних результатів школярів

Дата	Прізвище та ініціали	Назва змагань	Вид	Результат	Місце	Примітка

Облік відвідування учнями секційних занять

п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Число, місяць									
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											

Облік пройденного матеріалу

Дата тренування	Короткий зміст тренування	Кількість годин	Кількість присутніх	Підпис учителя

3.18. План навчально-виховної роботи

№	Назва змагань	Час та місце проведення	Кіл-сть учасників	Відповідальні
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				

**3.19 План – звіт
проведення лекцій (бесід) для учнів _____ класу**

Дата проведення «_____» _____ 20__ року

Тема: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Питання:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

_____

Підпис класного керівника _____

М.П.

Підпис директора школи _____

**План – звіт
проведення лекцій (бесід) для учнів _____ класу**

Дата проведення « _____ » _____ 20 ____ року

Тема: _____

Питання:

1. _____

---

2. _____

---

3. _____

---

4. _____

---

5. _____

---

6. _____

Підпис класного керівника _____

М.П.

Підпис директора школи _____

План – звіт
проведення лекцій (бесід) для учнів _____ класу

Дата проведення « _____ » _____ 20____ року

Тема: _____

Питання:

1. _____

---

2. _____

---

3. _____

---

4. _____

---

5. _____

---

6. _____

Підпис класного керівника _____

М.П.

Підпис директора школи _____

3.20 Характеристика на учня

Характеристика

Характеристику склав студент-практикант _____

Класний керівник _____

3.21 Звіт про проходження педагогічної практики

у період з _____ по _____ 20__ р.
студента II курсу _____ групи
факультету фізичної культури
спеціальності _____

_____
(П.І.Б.)

I. Загальні відомості

1. Коротка характеристика школи, спортивних споруд школи, бази для ЗВ.

---

2. Виконання плану педагогічної практики. Які відхилення від плану мали місце, чому, що зроблено понад плану, особливості практики.

---

3. Організаційна робота.

II. Навчальна робота.

1. Спостерігав _____ уроків вчителів, _____ уроків практикантів,
провів _____ уроків будучи помічником,
самостійно провів _____ уроків з фізичної культури.

2. Які уроки проходили найбільш вдало, які виникали труднощі, чому?

---

3. Які основні дидактичні завдання розв'язувались у період практики? Які одержані результати?

---

4. Як враховувався і використовувався передовий досвід роботи (елементи програмованого навчання, музичний супровід, використання ТЗН і нестандартного обладнання, груповий спосіб організації учнів і т. д.)? Наведіть конкретні приклади. Які рухові дії засвоїли школярі, які при цьому зустрілись труднощі?

---

5. Скільки проведено індивідуальних занять з учнями? Результати цих занять.

III. Позакласна робота,

1. Описати проведену роботу з військово-патріотичного виховання школярів (для студентів спеціалізації «Захист Вітчизни»).

---

2. Проведено _____ занять секції з _____ (вид спорту).

Результати секційної роботи (навчання руховим навикам, виховання фізичних якостей і т. д.).

---

3. Дати характеристику проведеній позакласній роботі з фізичного виховання.

---

4. Дати характеристику проведеній фізкультурно-масовій роботі.

IV. Виховна робота.

1. Описати проведену роботу в закріпленому класі з питання допомоги класному керівникові.

---

2. Які основні виховні завдання розв'язувались у період практики?

---

3. Які форми використовувались у системі виховної роботи з даним класом для їх розв'язання?

---

4. Як реалізовувався на практиці індивідуальний підхід до школярів?

---

5. Теми проведених лекцій та бесід в закріпленому класі.

V. Науково-методична робота.

1. Описати науково-методичну роботу, проведену за час педагогічної практики.

---

2. Які основні результати отримані?

VI. Висновки.

1. Загальні висновки про педагогічну практику, її значення у вашому становленні як педагога.

---

2. Яких умінь і навичок ви набули в процесі практики? Які навчально-виховні завдання поставили в період практики перед собою на майбутнє?

3.Ваші пропозиції щодо вдосконалення змісту й організації педагогічної практики.

« ____ » _____ 20 ____ р.

_____

Підпис

3.22 Атестаційний лист

проходження педагогічної практики у загальноосвітній школі № _____
 _____ (адреса школи)

у період з _____ по _____ 20__ р.

студент _____ II курсу _____ групи факультету фізичної культури і спорту

спеціальності _____

_____
 (П.І.Б.)

Оцінка за:					Загальна оцінка за практику	Прим.
навчальну роботу	виховну роботу	позакласну спортивно-масову роботу	психолого-педагогічну характеристику	оформлення документації		
55 балів	20 балів	10 балів	10 балів	5 балів	100	
плани-конспекти – 40 балів; 1 аналіз уроку (з хронометруванням й пульсометрією)- 15 балів	план навч.-вих. роботи -5 балів план-звіт проведених лекцій (бесід) – 5 балів	календар спортивно-масових заходів – 5 балів план роботи і залікова документація -5 б.				

Методист з фаху _____ (_____)

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. **Васьков, Ю.В.** Фізична культура. 1 клас / Ю.В.Васьков. – Х. : Вид-во «Ранок», 2013. –192 с. – (розробка уроків).
2. **Вовченко, І.І., Кутек, Т.Б.** Педагогічна практика в школі. — Житомир: ЖДУ, 2007. — 48 с.
3. Довідник вчителя ізичної культури в запитаннях і відповідях // Упоряд. В.І.Федорчук. – Х. : Вид-во «Ранок», 2007. – 320 с.
4. **Воробйов, М.І., Круцевич, Т.Ю.** Практика в системі фізкультурної освіти / М.І.Воробйов, Т.Ю.Круцевич. – К. : Олімпійська література, 2006. – 191 с.
5. **Круцевич, Т.Ю.** Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей / Т.Ю.Круцевич, В.И.Воробьев. – К. : Полиграф-Экспресс, 2005. – 195 с.
6. **Круцевич, Т.Ю.** Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності / Т.Ю.Круцевич // Фізичне виховання в школі. — 1999. — №1. — С.47-50
7. Москаленко, Н.В. Фізичне виховання молодших школярів: Монографія / Н.В.Москаленко. — Дніпропетровськ: Вид-во „Інновація“, 2007. — 252 с.
8. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 5–9 класи // Навчальні програми для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти). – [Текст]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1349869088/
9. **Папуша, В.Г.** Методика фізичного виховання школярів : форми, зміст, організація / В.Г.Папуша. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – 192 с.
10. **Папуша, В.Г.** Теорія і методика фізичного виховання у схемах і таблицях / В.Г.Папуша. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. – 128 с.
11. **Подласый И.П.** Педагогика : Учебник. – М. : Просвещение : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1996. – 432 с.
12. Програма з педагогічної практики в школі : навч.-метод. посіб. для студентів III (IV) курсу педагогічних університетів спеціальності «Фізичне виховання» / [уклад. : Т.О.Лоза, Л.І.Прокопова]. — Суми : Вид-во СумДПІ ім. А.С.Макаренка, 2012. — 92 с.
13. **Ржевська-Штефан, З.О.** Основи психології фізичного виховання. Підготовка до педагогічної практики студентів 4 курсу : Навч.-метод. посібник для студ. вищ. навч. закладів / З.О.Ржевська-Штефан. – [Текст]. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – Кіровоград, 2011. http://www2.kspu.kr.ua/psiholog/download/osnovi_fiz_vih_pidrotovka_do_praktiki.pdf

14. Робочий зошит студента-практиканта з педагогічної практики в школі : метод. розроб. для студентів III курсу спеціальності «Фізичне виховання» / [уклад. : Т.О.Лоза, Л.І.Прокопова]. — Суми : СумДПП ім. А.С.Макаренка, 2013. — 84 с.
15. Теорія і методика фізичного виховання / за ред. Т.Ю.Круцевич. — Т.2. — К.: — Олімпійська література. — 2008. — 367 с.
16. Теория и методика физического воспитания / Под. ред. Б.А.Ашмарина. — М. : Просвещение, 1990. — 287 с.
17. Фізична культура // Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. із навчанням українською мовою. 1-4 класи. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. — С. 331-385.
18. Фізична культура в школі : Методичний посібник. 5-9 класи / За заг. ред. С.М.Дятленка. — К. : Літера ЛТД, 2009. — 176 с.
19. **Холодов, Ж.К., Кузнецов, В.С.** Теория физического воспитания и спорта: Учеб. пособие. — М.: Изд. центр «Академия», 2000. — 480 с.
20. **Худолій, О.М., Іващенко, О.В.** Педагогічна практика в школі. Повідомлення II / О.М.Худолій, О.В.Іващенко // ТМФВ. — 2011. — № 9. — С. 19-32.
21. **Шиян, Б.М.** Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 2. — Тернопіль : Навчальна книга. — Богдан, 2002. — 248 с.
22. **Якименко, С.І., Оксеньчук, Н.В.** Формування культури здорового способу життя учнів основної школи у позакласній роботі : Навч.-метод.посіб. / С.І.Якименко, Н.В.Оксеньчук. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. — 288 с.